

Motion till riksdagen 2019/20:1197

av **Marlene Burwick m.fl. (S)**

Konsumentvägledning och krav i fråga om läkemedelspåverkan på miljön

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en konsumentvägledning om läkemedelspåverkan på miljön och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för miljökrav på läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många aktiva substanser i läkemedel påverkar naturen negativt. Exakt hur och på vilka sätt olika substanser påverkar naturen är inte alltid känt i dag. En stor del av den oönskade spridningen av läkemedel sker i de länder där läkemedel tillverkas, ofta i utvecklingsländer. Även i Sverige sker oönskade utsläpp av läkemedelsrester men då främst kopplat till användning. I dag vet vi för lite om hur de läkemedel som vi använder i Sverige faktiskt är producerade och vilken effekt de har på miljön i andra länder. Över hälften av alla läkemedel som säljs i Sverige tillverkas i Indien. En svensk forskare på plats i Hyderabad i Indien var den som först kunde visa skyhöga antibiotikahalter i avloppsvatten från läkemedelsfabriker. Senare har studier visat att dessa har direkt koppling till läkemedel som säljs i Sverige. Det är inte rätt att vi ska bli friska på bekostnad av människor och miljö på andra sidan jorden.

I dag ställer regionerna miljökrav vid upphandling av rekvisitionsläkemedel, det vill säga de läkemedel som används inom hälso- och sjukvården. Men dessa motsvarar enbart ca 20 procent av alla läkemedel som säljs i Sverige. Apoteken är på väg att införa en gemensam hållbarhetsguidning för receptfria läkemedel som säljs på apotek. Men för den allra största gruppen läkemedel, receptbelagda läkemedel inom ”periodens varusystemet” ställs inga miljö- eller hållbarhetskrav alls, det är enbart lägsta pris som gäller.

Läkemedelsverket har kunskap om miljöpåverkan vid tillverkning av läkemedel men det är information som inte läkemedelsföretagen vill göra publika av konkurrensskäl. Den informationen används dock i dag när regionerna gör upphandlingar och bör därför också kunna användas när TLV (Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket) väljer periodens vara.

Staten skulle kunna ställa krav på miljöhänsyn i fråga om de läkemedel som säljs på apotek. Ett system med miljöpremie föreslogs redan 2013 i Läkemedels- och apoteksutredningen.

Svenska apotek har liten möjlighet att påverka vilka läkemedel som man säljer och har dessutom väldigt lite kunskap om hur dessa läkemedel påverkar miljön vid tillverkning eller användning. Detta önskar apoteken få mer och bättre information om så att apoteken har möjlighet att vägleda sina kunder vid frågor om miljöpåverkan. Apoteken vittnar om att kunderna vill veta hur läkemedel påverkar miljön både vid tillverkning och användning. Därför har allt fler av apoteken börjat fokuserat på miljö och hållbarhet.

På Läkemedelsverket finns ett nyinrättat kunskapscentrum för läkemedel och miljö. Kunskapscentrumet ska bland annat arbeta för att öka kunskapen om läkemedels miljöeffekter, bidra till att samla svenska aktörer samt utgöra en plattform för dialog och samarbete. Arbetet ska bidra till en ökad miljöhänsyn kopplad till läkemedel såväl i Sverige som inom EU. Det är viktigt att den information och forskning som finns sprids och kommer både konsumenterna och apotekens personal till del för att aktiva val ska kunna göras.

Även inom läkemedelsområdet bör Sverige nu ställa krav så att vi påverkar industrin att ta större ansvar för miljön vid tillverkning. Miljön har inte råd att vänta.

Marlene Burwick (S)

Hanna Westerén (S)

Magnus Manhammar (S)

Isak From (S)

Malin Larsson (S)